

Inspiratie voor inhoud 3 cirkels (Pameijer, 2025a): voorbeelden

Voor onderbouwing, zie Pameijer (2025b)

Cirkel leerling: welke kind-kenmerken zijn relevant voor schoolsucces?

Intelligentieniveau en leerrendement

Achtergrondkennis en voorkennis ('klittenband waar nieuwe kennis aan kan kleven').

Leerproblemen (zoals automatiseringsproblemen en zwak werkgeheugen) en kenmerken van leerstoornissen (zoals dyslexie en dyscalculie)

Werkhouding, zoals motivatie, 'leren leren', zelfstandig werken, leergierigheid, aandacht en concentratie, executieve functies, leerstrategieën, doorzettingsvermogen, zelfbeeld, faalangst, grip op het leerproces en zin in leren.

Gedrag, zoals aan schoolregels kunnen houden en gezag van leraren aanvaarden.

Sociaal inzicht en sociale vaardigheden, zoals samenwerken en -spelen, kunnen leren van en met leraren en medeleerlingen.

Welbevinden en veilig voelen op school. Welbevinden en leren twee kanten van dezelfde medaille, ze versterken elkaar..

Lichamelijk functioneren, zoals visus, gehoor, motoriek en energieniveau.

Cirkel thuis: ouders, opvoeding, netwerk

Hoe kunnen ouders onderwijs ondersteunen? Met Onderwijsondersteunend gedrag!

Betrokkenheid van ouders bij onderwijs aan hun kind, bijvoorbeeld interesse voor schoolwerk en schoolvorderingen, kind stimuleren om hard te werken op school en zich aan schoolregels en afspraken te houden, achter de leerkracht staan, helpen met huiswerk, op school opgedane kennis vertalen naar betekenisvolle situaties thuis, (zelf) met plezier (voor) lezen, culturele uitstapjes en bibliotheekbezoek, leraar regelmatig een compliment geven voor diens inzet, meedenken zonder op stoel leerkracht te zitten.

Supervisie door ouders, bijvoorbeeld toezicht op gedrag kind en begeleiden tijdens buitenspelen, tv kijken, computergebruik en games, zorgen voor gezond eten (ontbijt en lunch, hongerig kind kan zich niet focussen), geen drugs/alcohol gebruik en genoeg slaap (ook in het weekend), zodat op tijd en uitgerust op school.

Verwachtingen van ouders, bijvoorbeeld hoge realistische verwachtingen hangen samen met goede schoolprestaties en welzijn. Lage verwachtingen demotiveren kinderen, te hoge verwachtingen leiden tot spanning en faalangst.

Cirkel school, onderwijs, klas, leerkracht

Sterke kwaliteit basisaanbod: goed onderwijs voor alle leerlingen.

Pedagogische én didactische vaardigheden van leraren hangen samen en versterken elkaar via goed klassenmanagement.

Veilige en uitdagende leeromgeving, afgestemd op onderwijsbehoeften leerlingen.

Effectieve leraren, bijvoorbeeld heldere en interactieve instructies, gerichte feedback, duidelijke routines en regels, adequaat omgaan met gedrag, positieve relaties met leerlingen en een oplossingsgerichte mindset. Ze passen verschillende aanpakken toe bij verschillende leerlingen en evalueren de impact daarvan.

Meest succesvolle leraar is degene die leerprestaties en gedrag van leerlingen als waardevolle feedback op zijn manier van lesgeven ziet en – elke dag weer – zijn voordeel doet met deze feedback. Effectieve feedback geeft antwoord op drie vragen: 1. Waar werk ik naartoe (feed up)? Wat wil ik bereiken? Wat is het doel? 2. Hoe doe ik het tot nu toe (feed back)? Ben ik al dichtbij of nog ver van het doel af? 3. Hoe verder (feed forward)? Wat moet ik nog doen om dichtbij doel te komen?

Goed klassenmanagent is voorwaardelijk voor leren en ontwikkelen en voorkomt veel leer- en gedragsproblemen. Bijvoorbeeld: ordelijke leeromgeving en gestructureerd lesgeven. Denk aan: 1) Alertheid, regie en flexibiliteit; 2) Timen en faseren; 3) Optimale leertijd voor alle leerlingen; 4) Gebruik klaslokaal, werkruimte en materiaal en 5) Duidelijke en hoge verwachtingen t.a.v. leren en gedrag.

Positieve basisattitude essentieel: wat kan ik doen zodat het de leerling wél lukt om ... Self-efficacy (ik kan dit) én team-efficacy (wij kunnen dit)

Groepsdynamica en groepsvorming. Als het leraar lukt om groepsprocessen actief te leiden, ontstaat veilige sfeer waarin kinderen zich prettig voelen en kunnen leren.

Effectieve interventies leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben? 'Top 10':

1. Coöperatief leren in groepen: leren van en met elkaar.
2. Peer-tutoring: een andere leerling als maatje of buddy inzetten voor extra hulp.
3. Ouderbetrokkenheid én ondersteuning van ouders zodat zij het onderwijs aan hun kind thuis kunnen ondersteunen.
4. Cognitieve strategieën, zoals visualiseren, voorspellen en toetsen.
5. Geheugenstrategieën, zoals ezelsbruggetjes en stof in kleine stukjes opdelen.
6. Oefen en herhaal: 6 x 10 minuten oefenen is beter dan 1 x 1 uur.
7. Gedragmatige aanpak met een ABC-analyse in de context.
8. Formatieve assessment en feedback, tijdens het leerproces i.p.v. achteraf.
9. Optimale fysieke omgeving wat betreft lokaal, luchtkwaliteit, geluid, licht e.d.
10. Klasklimaat, zoals veiligheid, onderlinge betrokkenheid, positieve relaties tussen leerlingen en tussen leraren en leerlingen.